

**Powiatowy program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących
przemoc domową na lata 2024-2030**

(aktualizacja w związku z nowelizacją „Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw” z dnia 9 marca 2023 r.)

Konin, 2024 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Podstawa prawna i programowa.....	4
II. Założenia merytoryczne programu.....	5
III. Cele i zawartość programu.....	5
3.1 Cele programu.....	5
3.2. Zawartość programu.....	6
IV. Realizacja programu.....	9
4.1.Realizatorzy programu.....	9
4.2.Czas realizacji programu.....	10
4.3.Nabór i procedury kwalifikacji uczestników.....	11
4.4.Reguły uczestnictwa w programie.....	11
4.5.Miejsce realizacji programu.....	12
V. Harmonogram zadań.....	13
VI. Przebieg programu.....	15
VII. Zasady finansowania programu.....	15
VIII. Monitoring.....	
IX. Zagrożenia realizacji programu i zakończenie.....	15

WSTĘP

Zjawisko przemocy domowej to nie tylko przemoc fizyczna, lecz także zaniedbanie, przemoc psychiczna, seksualna lub ekonomiczna. Ma ona miejsce nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, lecz także w rodzinach dobrze sytuowanych, często uważanych za wzorowe; co ważne przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych.

W Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie czytamy: *Przemoc w rodzinie jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc¹.*

Praca z osobami stosującymi przemoc staje się coraz bardziej ważna w systemie przeciwdziałania przemocy domowej. W wielu przypadkach stosowanie przemocy połączone jest z nadużywaniem alkoholu, jednak alkohol nie jest bezpośrednio odpowiedzialny za przemoc. Doświadczenia wskazują, że osoby stosujące przemoc nie podejmują próby kontrolowania swojego gniewu, a wręcz przeciwnie z premedytacją go potęgują. Na ogół starają się one znaleźć uzasadnienie dla swoich przemocowych czynów. Szczególnie starają się negować osobistą odpowiedzialność za wyrządzone krzywdy i wielu przypadkach próbują obciążać za swoje zachowanie osoby doznające przemocy. Oczywiście bycie osobą stosującą przemoc ma swoje podłoże m.in. w aspekcie biologicznym, kulturowym, psychologicznym, sytuacyjnym i innym. Uwarunkowania te wzmacniają stosowanie przemocy jednak nie mogą być akceptowane w życiu społecznym. Powyższe problemy osób uwikłanych w przemoc powodują, że z jednej strony wskazane są potrzebne działania wzmacniające skuteczność ochrony osób doznających przemocy domowej przed osobami, którzy tą przemoc stosują. Wymienia się tu miejsca w postaci schronienia, pomoc bytową, socjalną, psychologiczną, prawną, które pomagają w zmianie życia i wzmocnieniu siebie. Z drugiej strony na uwagę zasługują te działania, które powstrzymują osoby stosujące przemoc i prowadzą do zakończenia przemocy domowej. Temu służyć mają programy korekcyjno – edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc.

¹ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, Warszawa 2023, s. 5.

Należy podkreślić, że pełnią one rolę pomocniczą. Podstawowa ranga w przeciwdziałaniu przemocy domowej przypisuje się jednak interwencji karno-administracyjnej. Jednak istotne znaczenie ma tutaj równowaga pomiędzy stosowaniem interwencji karno – administracyjnej, a działaniami korekcyjno – edukacyjnymi, bez nadmiernego przeceniania któreś z tych metod. Jeżeli są stosowane z rozwagą przyniosą oczekiwane rezultaty. W związku z powyższym program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc może także mieć znaczenie pomocy nie tylko dla samych osób stosujących przemoc, ale także dla rodziny, która jest blisko związana z tą osobą.

I. Podstawa prawna i programowa

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową jest spójny z ustawodawstwem krajowym oraz strategicznymi dokumentami o charakterze lokalnym.

Program opiera się na następujących aktach prawnych:

- 1) ustawie z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535),
- 2) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 1693).
- 3) ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny (Dz. U. z 2022 r., poz. 1138, 1726, 1855, 2339, 2600, z 2023 r. poz. 289, 403, 818, 852, 1234, 1834).
- 4) rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023, poz. 1163).
- 5) rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023 r. 1164).

Ponadto program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc realizowany jest w oparciu o zapisy następujących dokumentów programowych:

- 1) Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2024-2030.
- 2) Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 r.

3) Materiały instruktażowe dla realizatorów programów korekcyjno-edukacyjnych na rok 2024, Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu.

II. Założenie merytoryczne programu

Program powstał w odpowiedzi na Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jako część systemu działań skierowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i stanowi dopełnienie form administracyjno – prawnych podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową.

Niniejszy program opracowany został na podstawie wytycznych do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

III. Cele i zawartość programu

3.1. Cele programu

Cel główny:

Celem głównym programu jest psychoedukacja w kierunku zmiany zachowań typu przemocowego na rzecz postawy partnerstwa i poszanowania wobec domowników.

Należy jednak zaznaczyć, że realizując powyższy cel nie można pominąć zasady ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc –w żadnym przypadku program nie przewiduje i nie akceptuje sytuacji i zachowań, które mogłyby akceptować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną. Cel podstawowy ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc domową.

Cele szczegółowe:

- **korygowanie niepożądanych i szkodliwych zachowań i postaw,**
- **rozwijanie umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia w rodzinie,**
- **uznanie przez sprawcę przemocy w rodzinie faktu jej stosowania.**

Program realizowany jest na podstawie modelu pracy ze sprawcą przemocy w rodzinie Programu Edukacyjno – Korekcyjnego PARTNER. Powstał na bazie amerykańskiego programu - „*Education Groups For Men Who Barter – The Duluth Model*”

Dodać również należy, że nie stanowi on jednak formy osobistej psychoterapii sprawcy a jedynie koryguje jego niepożądane i szkodliwe zachowanie oraz postawy. W programie nie rezygnuje się jednak całkowicie z udzielania pomocy psychologicznej dla sprawców, która stanowi uzupełnienie oferty uczestnictwa w zajęciach.

3.2. Zawartość programu

Program ma charakter edukacyjno-korekcyjny. Program prowadzi się **w formie spotkań indywidualnych lub grupowych bądź w formie mieszanej (zajęcia grupowe i indywidualne)**. Forma zajęć powinna każdorazowo być uzgodniona z prowadzącymi oraz uczestnikami. W części edukacyjnej koncentrujemy się na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy, część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystania ze wsparcia społecznego.

Warunkiem przyjęcia do Programu jest przyznanie się uczestnika/uczestniczki do stosowania przemocy wobec partnerki/partnera. Podczas sesji indywidualnych uczestnik zostaje zapoznany z celami i przebiegiem programu. Prowadzący natomiast zapoznaje się szczegółowo z sytuacją rodzinną i prawną uczestnika. Przyjęcie do programu jest potwierdzone zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach grupowych. Uczestnik/czka wypełnia następnie „kwestionariusz historii przemocy”, którego celem jest dokonanie wstępnej diagnozy problemu. Kwestionariusz służy ponadto analizie i rozpoznaniu sygnałów czasowych, sytuacyjnych i fizycznych, towarzyszących aktom przemocy. Stanowi wstęp do opracowania indywidualnego „planu bezpieczeństwa”, a w dalszej części Programu jest wykorzystywany do analizy cykliczności przemocy i poznania dynamiki własnych zachowań przemocowych. Istotnym etapem pracy jest ukazanie cykliczności przemocy, gdyż sprawca traktuje przemoc jako odosobnione akty agresji, nie zauważa ciągłości i zależności pomiędzy nimi. Zrozumienie tego mechanizmu pozwala na skuteczniejsze zapobieganie powtórnym atakom.

Realizując „Plan Bezpieczeństwa” zadaniem uczestników jest rozpoznanie, jakie sytuacje są dla nich potencjalnymi wyzwalaczami agresji, które sygnały płynące z ciała informują o nadchodzącym ataku i w oparciu o tę wiedzę stworzenie planu działania alternatywnego dla zastosowania przemocy, rodzaju „instrukcji”: jak postępować, aby zminimalizować ryzyko wystąpienia aktu agresji.

Jednym z elementów „Planu Bezpieczeństwa” jest nauka umiejętności stosowania tzw. „przerwy na ochłonicie”. Celem wzięcia przerwy jest rozładowanie napięcia, które gromadzi się w czasie trwania konfliktu, tak żeby można było nadal prowadzić rozmowę w sposób nieraniący (fizycznie i słownie) drugiej osoby zaangażowanej w konflikt. Nabycie

umiejętności stosowania przerwy ułatwia zapobieżenie aktom przemocy, dlatego zalecane jest wprowadzenie tego elementu w początkowym etapie Programu. „Plan Bezpieczeństwa” podlega stałej ewaluacji a jego skuteczność poddawana jest ocenie w trakcie trwania Programu.

Kolejnym elementem Programu jest przekazanie wiedzy na temat, czym jest przemoc, jakie są jej rodzaje, formy i dynamika; grupa w toku swobodnej dyskusji tworzy definicje przemocy do których odwoływać się będziemy w trakcie dalszej pracy. Przemoc rozumiemy jako działanie intencjonalne a jej dokonanie, jako akt świadomego wyboru.

Następnie koncentrujemy się na ujawnieniu negatywnych norm i wzorców kulturowych wykorzystywanych do wspierania postaw dominacji, władzy i kontroli sprawcy nad osobą doświadczającą przemocy domowej. Analizie podlega także rola stereotypów na temat tożsamości mężczyzny, ról „męskich” i „kobięcych”. Przystawanie wiedzy odbywa się w sposób aktywizujący uczestników (m.in. poprzez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń).

Przyjmujemy założenie, iż sprawca jest odpowiedzialny za czyny, których dokonuje i musi tę odpowiedzialność zaakceptować, nie jest jednak odpowiedzialny za normy, które zostały mu wpojone. Związki oparte na wyższości mężczyzny nad kobietą są często akceptowane społecznie a postawa dominacji wspierana kulturowo. W tym kontekście kluczowy element w procesie zmiany, stanowi zrozumienie, iż celem stosowania przemocy, jest uzyskanie przez sprawcę władzy i kontroli nad osobą doświadczającą przemocy.

W dalszej części Programu szczegółowej analizie podlegają następujące zagadnienia:

- przemoc fizyczna - zaprzestanie jej stosowania,
- zastraszanie - zachowania niezastraszające,
- poniżanie - zachowania nacechowane szacunkiem,
- izolowanie - wsparcie i zaufanie,
- minimalizowanie, zaprzeczanie, obwinianie jako taktyka kontroli-szczerość i odpowiedzialność,
- przemoc seksualna - poszanowanie seksualności,
- wykorzystywanie męskich przywilejów, przemoc ekonomiczna-partnerstwo w związku,
- groźby i wymuszenia-negocjowanie i sprawiedliwość.

Podstawowe narzędzie na tym etapie pracy stanowi „Kwestionariusz kontrolowania” zawierający następujące punkty:

1. Działanie (opis sytuacji i działania, w których sprawca użył przemocy w celu kontrolowania swojej partnerki; wypowiedzi, gesty, ton głosu, kontakt fizyczny, wyraz twarzy).
2. Intencje (co chciał sprawca, aby wydarzyło się w danej sytuacji ?).
3. Przekonania (jakie przekonania stoją za czynami i intencjami sprawcy?) .
4. Uczucia (jakie uczucia towarzyszyły sprawcy?).
5. Umniejszanie znaczenia, zaprzeczanie i obwinianie (w jaki sposób sprawca umniejszał znaczenie lub zaprzeczał swoim czynom lub obwiniął partnerkę?).
6. Skutki (jaki był wpływ czynów sprawcy na niego samego, na partnerkę, na innych?).
7. Używanie przemocy w przeszłości (jaki wpływ na obecną sytuację miało wcześniejsze używanie przez sprawcę przemocy?) .
8. Zachowanie niekontrolujące (co sprawca mógłby zrobić inaczej?).

Posługiwanie się kwestionariuszem służy analizie własnych zachowań przemocowych, stanowiąc zasadniczą część pracy psychoedukacyjnej. W celu nabycia umiejętności konstruktywnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych realizujemy ćwiczenia w parach oraz odgrywanie ról.

Kolejnym etapem pracy jest nauka rozpoznawania i nazywania uczuć oraz stanów emocjonalnych, oddzielenie złości jako naturalnej emocji od jej form zniekształconych typu sarkazm, mściwość, karanie.

Sesje końcowe poświęcone zostały nauce nowych konstruktywnych zachowań będących alternatywą dla zachowań przemocowych. Służyły temu wykłady oraz ćwiczenia poświęcone między innymi zachowaniom asertywnym, nowym sposobom rozwiązywania problemów, zasadom sprawiedliwej kłótni oraz nauce umiejętności prawidłowej komunikacji. Uczestnicy przechodzą trening umiejętności aktywnego słuchania, poznają podstawowe zasady negocjacji i zasady właściwego rozwiązywania sporów. Ważnym elementem na tym etapie pracy jest wskazanie klientom możliwości korzystania ze wsparcia społecznego w celu zapobieżenia ich izolacji i wykluczeniu.

Podsumowującym tematem zajęć jest przyjęcie przez sprawców przemocy domowej pełnej odpowiedzialności za popełnione czyny. To etap pracy, w którym uczestnik winien przyjąć odpowiedzialność za popełnione przez siebie akty przemocy i być gotowym do poniesienia konsekwencji swych czynów oraz zadośćuczynienia osobom doświadczającym przemocy domowej. Odejść od zaprzeczania aktom przemocy i minimalizowania ich, obwiniania partnerki oraz stosowania innych mechanizmów obronnych. Jest to czas, kiedy klient uzyskuje kontakt z uczuciem winy, wstydu i żalu, jest empatyczny wobec ofiar.

Po ukończeniu Programu następuje ocena postępów uczestników, zawiera ona następujące elementy: obecność, niestosowanie przemocy, trzeźwość, zaakceptowanie (nie umniejsza i nie usprawiedliwia, nie obwinia innych osób, bierze na siebie odpowiedzialność za przemoc, rozpoznaje w jaki sposób przyczynia się do powstania problemów), zastosowanie poznanych technik (podejmuje świadome kroki aby uniknąć przemocy, stosuje „przerwy”, „rozmowy z samym sobą”, umiejętności rozwiązywania problemów, itp., wykonuje „prace domowe” i zalecenia), zwracanie się o pomoc (szuka informacji o możliwościach, rozmawia o tym z członkami grupy, zwraca się do nich o pomoc, jest otwarty na korzystanie ze wsparcia w przyszłości), świadomość procesu (pozwala innym mówić, zauważa wkład innych osób w grupie, zadaje jasne, proste pytania, przyjmuje uwagi prowadzących grupę), aktywne zaangażowanie (język ciała i reakcje niewerbalne wskazujące na uwagę i zainteresowanie, utrzymuje kontakt wzrokowy, mówi z uczuciem, w komentarzach odnosi się do tematu dyskusji), otwarcie się (ujawnia wewnętrzną walkę, uczucia, lęki i zwątpienie w samego siebie, nie ukrywa i nie unika pewnych kwestii, nie jest sarkastyczny i nie przyjmuje postawy obronnej), delikatny sposób wyrażania się szacunek dla partnera i kobiet w ogólności (nie używa „seksistowskiego” i obraźliwego języka, pilnuje, aby inni nie wyrażali się w taki sposób). Oceny końcowej dokonują osoby prowadzące lub członkowie grupy.

IV. Realizacja programu

4.1. Realizatorzy programu

Realizatorem programu dla osób stosujących przemoc jest samorząd Powiatu Konińskiego, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie wraz z Ośrodkiem Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Ślesinie przy współpracy instytucji działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej: Sądem Rejonowym w Koninie, w tym Zespołem Kuratorskim Służby Sądowej, Policją, ośrodkami

pomocy społecznej, gminnymi zespołami interdyscyplinarnymi, Poradnią Leczenia Uzależnień w Koninie, Powiatową Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Ślesinie oraz organizacjami samorządowymi z terenu powiatu konińskiego. Realizacja programu odbywa się głównie poprzez:

1. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne zaleca się, aby były prowadzone są przez dwie osoby – kobietę i mężczyznę. Realizowanie zajęć przez współdziałające ze sobą osoby różnej płci pozwala pokazać osobom stosującym przemoc, modelową, partnerską relację między kobietą a mężczyzną.

2, Programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc są prowadzone przez osoby **posiadające wyższe wykształcenie na kierunku: praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej**

3. **posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku:**

a) **psychologia, praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo – wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub**

b) **innymi, uzupełnionymi studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki lub resocjalizacji lub**

c) **będące terapeutami lub psychoterapeutami,**

4) **posiadające udokumentowany minimum 3 – letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;**

5) **posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.**

4.2. Czas realizacji programu

Program korekcyjno – edukacyjny dla osób osób stosujących przemoc będzie realizowany w latach 20024-2030 jako integralna część Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar w Rodzinie. Łączny czas zajęć obejmuje od 60 do 120 godzin zegarowych w czasie całego cyklu programu. Przerwy pomiędzy kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż 1 tydzień.

4.3. Nabór i procedury kwalifikacji uczestników

Adresatami niniejszego programu są przede wszystkim osoby mieszkające na terenie powiatu konińskiego, stosujące przemoc domową, dlatego zasadniczym warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nich faktu stosowania przemocy domowej.

1. Uczestnikami programu mogą być:

- osoby samodzielnie zgłaszające się,
- osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
- osoby kierowane przez organy ścigania objęte procedurą Niebieskiej Karty,
- osoby kierowane przez pomoc społeczną, organizacje pozarządowe, kościół, organizacje kościelne i inne instytucje
- osoby, skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, odbywające karę pozbawienia wolności w zakładach karnych
- **osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.**
- osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

2. Do programu nie przyjmuje się:

- chorych psychicznie,
- osób z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości pogranicznej,
- osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły podstawowy cykl terapii uzależnień,
- osób, którzy nie są sprawcami przemocy.

4.4. Reguły uczestnictwa w programie

I etap programu przewiduje:

Przed przystąpieniem do II etapu programu uczestnicy podpisują kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie.

1. Kontrakt zawiera:

- formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylenie się od udziału w programie,

- zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi,
 - zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychotropowych,
 - obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego i zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
 - uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy domowej. Ponadto kontrakt powinien zawierać informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu.
2. Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu policji lub prokuratury stosuje się powiadamianie tych organów o:
- przystąpieniu sprawcy przemocy do programu,
 - każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
 - zakończeniu uczestnictwa w programie.
3. Fakt uczestnictwa w programie osób dobrowolnie zgłaszających się jest objęty tajemnicą.

II etap to realizacja programu.

W trakcie realizacji Programu, następuje monitorowanie zachowań o rzeczywistej sytuacji w rodzinie. **Każde uczestnictwo osoby stosującej przemoc domową w zajęciach odnotowuje się na liście obecności obejmującej: datę spotkania, czas trwania spotkania, listę uczestników spotkania wraz z ich podpisami, podpis prowadzących/prowadzącego. W przypadku realizacji zajęć w formie zdalnej podpis uczestnika nie jest wymagany. W takiej sytuacji, prowadzący zajęcia jest zobowiązany do poświadczenia udziału uczestnika, przy jego nazwisku, na liście obecności ze spotkania.**

4.5. Miejsce realizacji programu

1. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową realizowany będzie w oparciu o zasoby lokalowe Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie (Al. 1-go Maja 9) w zakresie:
 - obsługi administracyjno – finansowej,
 - formalnego naboru uczestników programu.
2. Rzeczywisty nabór uczestników oraz indywidualne zajęcia diagnostyczne odbywać się będą telefonicznie, osobiście lub drogą e-mail w Ośrodku Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Ślesinie.

3. Zajęcia grupowe organizowane będą w Sali Starostwa Powiatowego w Koninie lub w miejscach instytucji kulturalnych we współpracy z Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej w powiecie konińskim.

4. **Możliwa jest realizacja programu w Ośrodku Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Ślesinie z uwzględnieniem bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej².**

5. **W szczególnie uzasadnionych przypadkach program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową mogą być prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającym porozumiewanie się na odległość³.**

V. Harmonogram zadań

Program realizowany jest przez następujące etapy:

1. Nabór uczestników Programu.
2. Konsultacje indywidualne z uczestnikami Programu i z członkami ich rodzin.
3. Wywiady diagnostyczne.
4. Wykluczenie chorób psychicznych, zaburzeń osobowości antyspołecznej oraz zaburzeń osobowości pogranicznej.
5. Wykluczenie osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
6. Prowadzenie zajęć **indywidualnych lub grupowych bądź w formie mieszanej.**
7. Utrzymywanie stałych kontaktów z członkami rodzin uczestników Programu.
8. Ewaluacja.
9. Konsultacje z instytucjami i organizacjami przeciwdziałającymi przemocy domowej.
10. Monitoring.

VI. Przebieg programu

1. Nabór uczestników programu – współpraca z sądem, Policją, ośrodkami pomocy społecznej, gminnymi zespołami interdyscyplinarnymi oraz innymi podmiotami współdziałającymi w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie.

² Pkt 2 § 5 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

³ Pkt 2 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

2. **Zgłoszenie się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową jest potwierdzone wydaniem zaświadczenia przez starostę lub osobę upoważnioną⁴.**

3. Konsultacje indywidualne z uczestnikami Programu i z członkami ich rodzin. Celem spotkań indywidualnych jest poznanie uczestników, rozpoznanie diagnostyczne oraz motywacja do udziału w Programie.

4. Wywiady diagnostyczne, zebranie dokumentacji pod kątem:

- rzeczywistych okoliczności skierowania do Programu,
- określenia czy uczestnik Programu aktualnie stosuje przemoc,
- najgroźniejszych i typowych form okoliczności przemocowych zachowań,
- aktualnej sytuacji rodzinnej i zawodowej,
- cech osobistych istotnych dla pracy korekcyjnej.

4. Wykluczenie zaburzeń emocjonalnych, w szczególności związanych z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej – konsultacje z psychologiem.

5. **Prowadzenie zajęć indywidualnych lub grupowych bądź w formie mieszanej (indywidualne i grupowe)** – program realizowany jest w małych grupach warsztatowych (**od 8 do 15 osób**). W szczególnych przypadkach liczba uczestników może ulec zmianie. Zajęcia prowadzone są przynajmniej raz w tygodniu, przez trzy godziny.

6. Utrzymywanie stałych kontaktów z członkami rodzin uczestników Programu w celu uzyskiwania rzetelnych i wiarygodnych informacji na temat zachowania uczestników Programu wobec członków swoich rodzin – konsultacje odbywają się przez cały czas trwania oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych.

7. Konsultacje z instytucjami i organizacjami przeciwdziałającymi przemocy domowej – konsultacje z przedstawicielami instytucji kierujących osoby do Programu, omówienie rezultatów wypracowanych przez uczestników.

8. Ewaluacja – uczestnicy Programu wypełniają ankietę, ukierunkowaną na uzyskanie informacji, niezbędnych do poprowadzenia przedmiotowych analiz przed rozpoczęciem zajęć, w trakcie realizacji zajęć i po zakończeniu zajęć. Badania ewaluacyjne mają na celu ocenę rezultatów i efektywności Programu. W tym celu realizatorzy Programu utrzymują kontakt

⁴ Zgodnie z załącznikiem nr 3 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.

z osobami wobec których sprawcy stosowali przemoc. Uzyskiwane informacje są bardzo przydatne.

9. Warunkiem ukończenia programu korekcyjno-edukacyjnego jest uczestniczenie w co najmniej 75% godzin zegarowych zajęć w danej edycji programu. Frekwencja dla danego uczestnika jest obliczana w odniesieniu do całkowitej liczby godzin w ramach danej edycji programu, niezależnie od momentu dołączenia tego uczestnika do programu. W przypadku programu całorocznego frekwencja obliczana jest indywidualnie w stosunku do danego uczestnika.

10. Ukończenie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową jest potwierdzane wydaniem zaświadczenia przez starostę lub osobę upoważnioną.

VII. Zasady finansowania programu

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa.

W związku z tym, planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel. Dopuszcza się również realizację programu korekcyjno-edukacyjnego w trybie ciągłym.

VIII. Monitoring programu

Monitoring uczestników Programu w zakresie stosowania przemocy wobec partnerek/partnerów, członków rodziny, prowadzi się **do 3 lat** od zakończenia zajęć na podstawie pisemnej zgody uczestników. Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna jest współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony osób doznających przemoc domową. Istnieje możliwość indywidualnych konsultacji dla uczestników programu po ukończeniu programu.

IX. Zagrożenia realizacji programu i zakończenie

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie Ośrodek Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Ślesinie to ułożony w określonym czasie ciąg działań

skierowanych do wybranej, specyficznej grupy odbiorców, wymagający zaangażowania środków rzeczowych, ludzkich i finansowych. Realizacja założeń programowych wiąże się nierozdzielnie z ryzykiem wystąpienia zjawisk czy działań, które mogą mieć negatywne skutki dla przebiegu całego programu lub jego poszczególnych części.

Najistotniejsze zagrożenia wiążą się z brakiem wystarczającej ilości zewnętrznych środków finansowych, od których realizacja programu jest zależna. Ponadto zagrożeniem dla programu może być brak dostatecznego zainteresowania ze strony adresatów.

Ważnym ogniwem powodzenia programu jest ścisła i umiejętna współpraca z instytucjami i organizacjami pełniącymi funkcję partnerów programu oraz doświadczenie realizatorów a przede wszystkim kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie zespołu prowadzącego zajęcia z osobami stosującymi przemoc domową.